

[CONSTANTIJN HUYGENS] (LONDEN)
AAN SÉBASTIEN CHIÈZE [MADRID]
23 JULI 1671
6804

Antwoord op Chièzes brief van 24 juni 1671 (**6802**).

Samenvatting: Huygens tracht Chièze bemoedigen. Hij zal veel geduld nodig hebben, wanneer hij iets wil bereiken. Huygens meent dat men zich daarvoor vanuit Nederland meer moet inspannen.

Bijlage: ‘In antiquorum ... ingentem copiam ...’ (Huygens 1671; gedicht).

Door Chièze beantwoord op 2 september 1671 (**6806**).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, pp. 377-378: afschrift (apograaf).

Vroegere uitgave: Worp 6, nr. 6804, pp. 290-291: samenvatting.

Namen: Caspar Barlæus; Hieronymus van Beverningh; Christiaan Huygens.

Plaatsen: Escorial (Madrid); Pyreneeën.

Glossarium: trompette marine (nonnenviool).

Transcriptie

Copie.

¹A Monsieur Chièze.

A Londres, ce 13/23 Juillet 1671.

Essayons laquelle de nos deux patiences pourra le plus durer. Jusqu’à présent la miene s’exerce *indignis modis*, et souvent on me fait lamenter en paroles sacrées: ²‘*Heu, mihi, quod incolatus meus prolongatus est,*’ et: ³‘*Dormitavit anima mea præ tædio.*’ Enfin, c’est la quesce de l’anguille qui me reste à escorcher. Il faut en passer là, et s’accommoder à une nation qu’il y a près de 50 ans que je connois, et ay veu agir de mesme à l’endroit de plus habiles gens que moy, mais peut-estre qu’aujourd’huy je sçauray ce que je doibs devenir. Arrive ce qui voudra, j’en sortiray par la porte, où par la fenestre. Je prévoy qu’il vous en ira de mesme.

Ce que vostre dernière du 24e Juin m’annonce du beau bruit que la trompette marine fait pour vous, est certainement une chose fort consolatoire, mais ce cable manquant, que deviendra vostre petit vaisseau? Il me tarde extrêmement de veoir de quels termes d’oracle Monsieur de Beverning sera obligé de se laisser payer. Je seray bien trompé s’il n’y aura de Panama pour ingrédient, où bien pour base de la composition. Après tout, si on ne fait rien chez ⁵nous, en vain se peut on rien promettre le pardelà les Pyrenées. Pour vous, je maintiendray tousjours, qu’on ne s’est pas abusé en vous choisissant | 378 | pour la commission. ⁶*Si Pergama dextrâ servari possent, etc.*

Je vous félicite de la petite Espagnole que vous ⁷vous estes advisez ensemble de faire naistre à Madrid. *Omne solum forti patria est*, mais il y a apparence que l’air de Castille est capable de sublimer encor les esprits du sang Orangeois et Bourguignon. *Macti estote*, de peur que le monde ne perisse trop tost. Mais je me souvien que Barleus, me félicitant en rime de la naissance de mon aîné conclut, après beaucoup de belles

1. Naam geadresseerde autograaf.

2. Psalmus 119:5: ‘*Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est; habitavi cum habitationibus in Cedar.*’

3. Psalmus 118:28: ‘*Dormitavit anima mea præ tædio; confirma me in verbis tuis.*’

4. <pro>.

5. <nous> autograaf.

6. Vergilius, *Æneïs*, II, 291-292: ‘*Sat patriæ Priamoque datum; si Pergama dextrâ | Defendi possunt, etiam hâc defensa fuissent.*’

7. <vous> autograaf.

choses: ⁸‘quand, comme moy, vous aurez acquis *vel natos quinque* ⁹*vel ultra, optabis mecum* ¹⁰*parcius esse pater.*’

Adieu, mon cher *Patercule*, je ne suis pas de si bonn’humeur que je le semble, mais on ne peut que se rejouir avec vous. Voyci une bagatelle de ma façon sur ce grand désastre, arrivé à l’Escorial. Je ne sçaurois m’habiller sans ravauder à quelque chose de tel, pour me divertir de pensées plus incommodes.

Vertaling

Aan de heer Chièze.

Londen, 23 juli 1671.

Laat ons uitproberen wie van ons beiden het langst zijn geduld zal kunnen bewaren. Tot heden manifesteert het mijne zich ¹¹in de vorm van verontwaardiging¹ en vaak doet men mij weklagen met de gewijde woorden: ¹¹‘Wee mij, omdat mijn verblijf is verlengd,¹’ en: ¹²‘Mijn ziel is ingeslapen uit verveling.¹’ Enfin, dat is het vel van de paling dat ik nog moet afstropen. Dat moet gebeuren en men moet zich aanpassen aan het land dat ik bijna vijftig jaar ken, en ik heb op dezelfde plaats vaardiger lieden dan ik zien optreden, maar misschien zal ik vandaag weten wat er van mij moet worden. Kome wat wil, ik zal eruit komen via de deur of door het raam. Ik voorzie dat het u eender zal vergaan.

Hetgeen uw laatste brief van de ¹³24ste juni mij aankondigt betreffende het mooie geluid dat de *trompette-marine* voor u maakt, strekt zeker tot troost, maar wat zal er worden van het scheepje als de tros ontbreekt? Ik verlang er ten zeerste naar te zien met welke orakeltaal de heer [Hieronymus] van Beverningh zich moet laten afschepen. Het zou mij zeer verbazen als Panama er geen deel van zal uitmaken of zelfs de grondslag van het werkstuk zal vormen. Tenslotte, als men er bij ons niets aan doet, kan men aan gene zijde van de Pyreneeën ook niets beloven. Wat u betreft zal ik steeds volhouden dat men zich niet heeft vergist toen men u voor de opdracht heeft gekozen. ¹⁴‘Als Troje met mijn rechterhand zou kunnen worden verdedigd,¹’ enz.

Ik feliciteer u met de kleine Spaanse die u samen heeft durven laten geboren worden in Madrid. ¹⁵Voor de sterke is alle grond vaderland,¹ maar blijkbaar is de Castilliaanse lucht nog in staat de geest van het bloed van lieden uit Orange en de Franche-Comté te verzoenen. ¹⁵Veel geluk,¹ uit angst dat de wereld niet te snel moge vergaan. Maar ik herinner mij dat [Caspar] Barlaeus, mij op rijm gelukwensend met de geboorte van mijn oudste zoon, na vele mooie dingen, besloot met: ¹⁵‘Wanneer u zoals ik ¹⁵vijf of meer zonen¹ verworven zult hebben, ¹⁵zult u met mij wensen een spaarzamer vader te zijn.¹’

8. ‘Ad Constantinum Hugenium trium natorum ex prodine patrem,’ 17 maart 1631 (Barlaeus; gedicht), rr. 17-18: ‘At cum septemvir fueris, vel forte decemvir, | *Optabis mecum parcus esse pater.*’ [*Poëmata* (Barlaeus 1654), II, pp. 424-425].

9. <res>.

10. <parcive>.

11. Psalm 119:5: ‘Wee mij, omdat mijn verblijf ver van huis is verlengd; ik heb gewoond bij de woningen in Cedar.’

12. Psalm 118:28: ‘Mijn ziel verkommerde van ellende; richt mij op naar uw woorden.’

13. Chièze aan Huygens, 24 juni 1671 (6802).

14. Vergilius, *Aeneis*, II, 291-292: ‘Voldoende [eer] is het vaderland en Priamus gegeven; *als Troje met [mijn] rechter[hand] verdedigd kon worden*, zou het zeker met deze [hand] verdedigd zijn.’ [Woorden van Hector tot Aeneas na de verwoesting van Troje.]

15. ‘Ad Constantinum Hugenium trium natorum ex ordine patrem,’ 17 maart 1631 (Barlaeus; gedicht), rr. 17-18: ‘At cum septemvir fueris, vel forte decemvir, | *Optabis mecum parcus esse pater.*’ [*Poëmata* (Barlaeus 1654), II, pp. 424-425]. Een felicitatiegedicht van Barlaeus naar aanleiding van de geboorte van Huygens’ oudste zoon Constantijn is niet bekend. De felicitatiebrief van 17 maart 1628 (Worp 1, nr. 387, p. 228; *Epistolarum liber* [Barlaeus 1657], nr. 79, pp. 221-227) geeft daar geen aanwijzing voor. De laatste door Huygens ‘aangehaalde’ woorden zijn daarentegen te vinden in Barlaeus’ felicitatiegedicht naar aanleiding van de geboorte van Huygens derde zoon, Lodewijk, meegestuurd met Barlaeus’ brief aan Huygens van 20 maart 1631 (Worp 1, nr. 589, p. 314; *Epistolarum liber* [Barlaeus 1657], nr. 172, pp. 389-390).

Adieu, mijn waarde ^Lvadertje,^J ik ben niet zo goed geluimd als ik lijkt te zijn, maar men kan zich slechts met u verheugen. Hierbij een ¹⁶kleinigheid op mijn manier naar aanleiding van die grote ramp die het Escorial is overkomen. Ik zou niet weten mij te kleden zonder iets van dien aard te verstellen, om mij af te leiden van ongemakkelijker gedachten.

16. 'In antiquorum codicum manuscriptorum ingentem copiam in conflagratione Palatii Laurentiani Escurialis irreparabili damno consumptam,' 5 juli 1671 (Gedichten 8, p. 22).

Amst^{er}dam. Copie. A Londres ce $\frac{18}{23}$ Juillet 1671. 677

Essajons, laquelle de nos deux patiences pourra
le plus durer. Jusqu'à present la mienne
s'exerce indignis modis. et souvent on me
faict Lamenten en paroles sacrées, heu -
mihi, quod incolatus meus prolongatus
est, et Dormitavit anima mea pro la die.
En fin, c'est la quiesce de l'Anguille
qui me reste à escorcher, il faut en passer
là, et s'accômoder à une nation qu'il
y a près de 80. ans que ie connois,
et ay veü agir de mesme à l'endroit de
plus habiles gens que moy Mais peut
estre qu'aujourd'hui ie scauray ce que
ie doibt devenir. Arrive ce que voudra,
j'en sortiray par la porte, ou par la
fenestre: Je prevoy qu'il vous en
ira de mesme. Ce que vostre dernière
du 24. Juin m'annonce du beau bruit
que la Trompette Marine faict pour
vous, est certainement une chose fort
consolatoire: mais ce fable manquant
que deviendra votre petit Bateau?
Il me tarde extrêmement, de veoir
de quels termes d'oracle M. de Bereming
sera obligé de se laisser payer. Je seray
bien trompé s'il n'y aura de Panama
pour ingredient, ou bien pour Base
de la composition. Après tout, si on
ne faict rien chez nous, en vain se peut
on rien promettre de par delà les Cyrenées
Pour vous, je maintiendray toujours,
qu'on ne s'est pas abusé en vous choisissant

378,

pour la Commission. Si Pergama de
servari possent. Je vous félicite
de la petite Espagnole que vous ^{avez} estes
adviser ensemble de faire Maître à
Madrid. omne solùm forti patria est
mais il y'a apparence que l'Air de
Castille est capable de sublimer encore
esprits du sang orangeois et Boïrgne
Maëti estote, de peur que le Monde
ne perisse trop tost. Mais ie me
soüvien que Barleus me felicita
en rime de la naissance de mon A
conclut, apres beaucoup de belles
choses, quand, comme moy, vous a
acquis Quel Matos quinqu, desultra
Optabis mecum parire esse. Pater
Dieu mon cher Dabbule, Je ne si
pas de si bon n' humeur que ie le sem
mais on ne peut que se rejouir avec
Voicy une Bagatelle de ma façon sur
ce grand deastre arrivé à l'Escuria
Je ne scaurois m'habiller sans ravailler
à quelque chose de tel, pour me
divertir de pensées plus incommode